

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar, po pošti prejeman 1 gl. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celoveu.

Leto X.

V Celoveu 10. januarja. 1891.

Štev. 1.

Podkloštarski uboj pred porotnim sodiščem.

Znano je, kako je prišlo lani dné 24. julija pri prvotnih volitvah za deželni zbor Podkloštom do prepira in pretepa, ker so prevzetni nasprotniki prišli našim, mirno na vrtu „pri Danielu“ sedečim volilecem zabavljat, in da je bil pri tej priliki nasprotni volilec Miha Šojer smrtno ranjen z nožem. Znano je tudi, kako so koroški nemško-liberalni listi ta dogodek za svoje politično ščuvanje izkoristili, kake „brandartikelne“ so pisali in ščuvali nemško prebivalstvo na slovensko stranko, v prvi vrsti na gosp. deželnega poslanca Gregorja Einspielerja, češ, da je le on vsega kriv, da je on „moralčni morilec“, ker je ljudi svoje stranke tako razgrel, da so se začeli boriti in pri tem celó jednega umorili. Natisnili so na stotine teh lažljivih poročil in jih deloma brezplačno pošiljali po deželi, zlasti na slovenske volilce, da bi tiste preplašili in zbegali ter tako preperečili izvolitev dveh jedinih slovensko-koroških poslancev, Einspielerja in Murija. Ker je tem listom itak celo leto najpoglavitejša naloga, ščuvati proti Slovincem in Slovanom, in je vsled tega mržnja do Slovanov med nemškim prebivalstvom vedno žareča, čuditi se ni, da se jim je posrečilo, s tako pisavo podnetiti po deželi visoko švigajoč plamen národnega sovrašтва do Slovencev. Vsa dežela je bila razburjena, obče znani slovenski rodoljubi si skoro iz svojih hiš niso upali; in ta umetno narejena razdraženost je segala celó v kroge državnih služabnikov, tako da so v Podjanski dolini c. kr. orožniki posegli v volilno agitacijo in naše volice nagovarjali, naj ne volijo g. Einspielerja, kar pa, kakor znano, možatih Podjunčanov ni oplašilo.

Med slovenskimi kmeti Podkloštarske občine se je pa koj po nesrečnem dogodku govorilo: „Iz naše stranke nobeden ni zabodel Šojerja, ker iz naših nobeden ni prišel iz vrta, Šojer je bil pa zunaj vrta zaboden. Splóh med našimi ni bilo nobenega pobijalca ali rogovileža, nobenega nismo videli z nožem v roci.“ Toda besed naših poštenih mož nihče ni maral poslušati; nemško-liberalna stranka je hotela imeti svoj „politični umor“, da bi jej ostalo v roci vedno porablivo orožje zoper slovensko stranko. Zato se je na vsak način moral najti „ubijalec“ med slovensko stranko. Toda kaj početi, ko ni bilo dobiti nobenih dokazov? Nasprotniki so začeli tožiti, „da so se Slovenci dogovorili, da nobenega svojih nočejo izdati“; slaboznani Beljaški list je celo trdil, da je šel „Mirov“

urednik iz tega namena v Podklošter, „da bi kmete poučil, kako morajo pred sodnijo izpovedati“. Ukljub takim pisarijam vendar dokazov ni bilo najti. V tej zadregi jim je prišla na pomoč izpoved Podkloštarskega nadučitelja Laha, ki je rekel, da je Šojer na vprašanje: „Kdo Vas je zabodel?“ odgovoril: „Eden s širokim klobukom“. Zdaj so se brž spomnili, da je g. Matija Ulbing, kramar iz Št. Lenarta, nosil širokokrajn klobuk. Druga nemška priča, umirovljeni stotnik g. Maier, se je vedel zdaj spominjati, da je Ulbing večkrat z desno roko potipal na levo prsno stran svoje suknje, iz česar se je sklepalo, da je imel v suknji „kaj sumljivega“. To je bila vsa podlaga, na katero se je zidala zatožba proti Ulbingu. Kajti to, da je nagle jeze, da je bil že enkrat zaradi tepeža kaznovan in da je bil na kritični dan nekako razburjen, to vendar niso nobeni dokazi.

Tako je toraj prišlo, da so posadili Ulbinga na zatožno klop pred porotnim sodiščem v Celoveu, obtoženega „uboja“. Obravnava se je vršila dné 23. decembra 1890 od 9. ure dopoldne do 1/2 9. ure zvečer z dvehurnim premorom popoldne.

Predsedoval je deželne nadsodnije svetnik g. dr. Heiss, državno pravdnništvo je zastopal g. dr. Eisenzopf, zagovornik zatoženca pa je bil g. dr. Ivan Tavčar iz Ljubljane, kteremu gre vsa hvala, da je to za nas važno pravdo čisto brezplačno prevzel in do srečnega konca izpeljal.

Cela obravnava je dosti jasno spričala, da g. župnik Einspieler nikogar ni ščeval, kajti izmed 26 prič, med kterimi je bilo tudi precej nam nasprotnih, nobena o tem nič ni vedela, samo natakarica Ana Pavlič je trdila, da je g. župnik sicer ne na glas, ampak le proti njej rekel: „Vsi smo tako dobre volje, samo dva vse motita, — nista vredna, da ju zemlja nosi.“ Poslednje (razprto tiskane) besede je gosp. Einspieler odločno zanikal, in so tudi same na sebi malo verjetne; ker je natakarica sama povedala, da se je ob istem času pelo. Verjetno je, da je g. Einspieler z drugimi pel konec znane pesmi „Hej Slovani“, koji se glasi: „Črna zemlja naj pogrezne tega, kdor odpade“. Ukljub temu pa ne dvomimo, da bodo nemško-liberalni koroški listi še zanaprej političen denar kovali iz besed te revne natakarice, ki je na nas napravila utis duševno precej ubožne ženske. Od vseh drugih prič pa nobena ne vé, da bi bil g. Einspieler kaj rekel zoper Nemce. Sicer je pa tudi g. predsednik sam konstatiral, da se je kot laž pokazalo, kar je pisala „Villacher Allg. Zeitung“, češ, da je rekel: „Dokler so nemški psi tukaj, se ne bo pelo.“ Tudi nemško-libe-

ralni notar Rainer ugovarja proti temu, da ga je urednik Foresti kot pričó imenoval za ta izrek.

Kar se tiče Ulbinga, pokazala je obravnava, da ni samo on nosil širocega klobuka, ampak še več družih; nadalje, da je na levo prsno stran tipal zjutraj na volišči, ko še ni bilo nobenega prepira, med tem, ko je bil popoldne med pretepom brezrokav, ker se je udeležil kegljanja. Tudi so skoro vse priče potrdile, da Ulbinga ni bilo tam blizu vrat, kjer je bil Šojer zaboden. Tako so v nič razpadli vsi dokazi, ki bi imeli govoriti proti Ulbingu, in sam državni pravdnik je bil nekako v zadregi, ko je pri končnem govoru vendar še pri zatožbi ostal. Ko je pa g. dr. Tavčar v daljšem izvrstnem govoru razmetal vse tiste navidezno sumljive okoliščine, ki jih je zatožba zoper Ulbinga spletla, ter jasno dokazal, da porotniki nima jo niti enega trdnega uzroka, zatoženca obsoditi, — bil je vsak poslušalec prepričan, da mora biti zatoženec oproščen, če je le še drobtinica pravice na svetu. Med občinstvom je bila gotovo ogromna večina nam nasprotna stranke, in vendar se je vsem veselje na obrazih bralo, ko je bil zatoženec oproščen.

Sledí popis obravnave:

Zapisnikar prebere zatožbo: Matija Ulbing, — rojen na Brnci, oženjen, ima 3 otroke od 14 dni do 8 let starosti, zna pisati in brati, se je šolal v Beljaku, potem bil trgovski pomočnik, zdaj kramar v Št. Lenartu, kjer še precej dobro izhaja, enkrat kaznovan zavolj pretepa na 5 gld. globe, drugokrat zavolj prepovedane igre na 1 gld. globe, — je zatožen, da je dné 24. julija 1890 Miho Šojerja z nožem zabodel tako, da je tisti kmalu potem umrl; in da je Janeza Lorenca p. d. Cajnarja s stolom udaril tako, da tisti šest dni ni mogel delati, toraj je tožen zavolj zlodejstva uboja in zavolj prestopka lahkega telesnega poškodovanja.

Predsednik skliče došle priče (deset jih je prišlo eno uro pozneje, ker se je vlak zakasnul) ter jih opominja, naj vse po resnici izpovejo, in kaki nasledki bi nastali, ako bi kdo po krivem prisegel.

Potem naznani predsednik, da je Ulbing dné 20. decembra uložil prošnjo, naj bi se zaslišalo še več prič; deželno sodišče je pa to prošnjo odbilo, ker je zaslišanih itak že 26 prič. Ako pa g. zagovornik želi, sme to prošnjo ponoviti.

Potem se prebere poročilo o dogodkih Podkloštom, ki se večinoma ujema s tem, kar so o tem poročali slovenski listi: Slovenski volilec so se po končani volitvi podali na „Danielov“ vrt, da se tam nekoliko pokrepčajo in razvedrijo. Kmalu pa prideta dva nasprotnika za njimi, ter sta na kegljišči začela zabavljati.

Ta dva sta sicer odšla, pa eden se je povrnil in pripeljal seboj še tri druge pristaše nemško-liberalne stranke, kateri so se vnovič pripravili začeli; posebno predznega se je kazal Janez Maier. Ko sta došla župnika gg. Einspieler in Kolarič in prepir zapazila, je Einspieler posvaril Maierja, s Šojerjem pa mirno govoril. Ko je pa župnik odšel, začel se je prepir na novo, dokler ni prišlo do pretepa. Nемеc Maier je namreč Slovenca Trupeja v nogo sunil, na kar ga je Trupe za lase prijel in pri vrtnih vratih ven vlekel, drugi pa so Maierja od zad tiščali in ga venkaj spravili, češ, da bo enkrat mir. Ko se je to zgodilo, odšla

sta gospoda župnika in še več drugih gostov, ki niso hoteli biti pri tepežu. Tudi Miha Šojer je ubežal čez plot. A Janez Maier je kmalu nazaj prišel in hotel zopet na vrt, pa bližnji Slovenci so vrata tiščali. Tudi Miha Šojer je šel na okoli in prišel Maierju na pomoč. Prišla sta tudi liberalca Lorenc in Kramberger, in potem so vsi štirje skušali pri vratih na vrt ulomiti. Slovenci so pa od znotraj vrata tiščali. Slednjič se je zunanjim vendar posrečilo, vrata vzdigniti, ktere je Trupe od znotraj prijel in na stran naslonil. Ko sta Maier in Lorenc (Cajnar) na vrt prilomila, je Lorenca neki star mož s stolom po glavi udaril, da je padel in obležal. Maier je pa Slovenca Komana na tla vrgel in ga davil. Slovenec Mikl je Komana branil, pri tem pa tudi zaboden bil, pa ne ve, od koga. Da bi bil tudi Šojer na vrt stopil, ko so bile vrata snete, tega ne ve nobena priča. Med tem so, kakor Maier pravi, okoli stoječi Slovenci njega prijeli in s pestmi bñli. Vendar ga pa dolgo niso mogli tepsti, kajti kmalu je vse potihnilo. Le Ulbing je še priletel, ko se mu je reklo, da njegovega svaka Komana nekdo davi, je zgrabil za stol, in ko Lorenca tam ležati vidi, misli, da je ta tepel svaka, zato ga Ulbing enkrat s stolom vdari po zadnji plati. Med tem sta pa že prišla pisar Frič in orožnik ter povedala, da je Miha Šojer zaboden z nožem in da je že umrl. Ranjenega Šojerja je Kramberger peljal kakih 50 korakov do Gruma, pa niti Kramberger ne ve, kdo je Šojerja zabodel. — Novo je pri tem poročilo le to, da sta bila najprej na sumu Lorenc in Feichter ter prišla v preiskavo, pa bila spet izpuščena, ko se je videlo, da nista kriva.

Predsednik pokliče Ulbinga in ga vpraša, če se čuti krivega.

Ulbing pravi, da ne. On pove, da so mu že koj iz začetka zabavljali. Tako mu je rekel dr. Platzer: „Tega ne bi bil verjel, da bote tudi vi s Slovenci volili.“ Na vprašanje predsednika, zakaj se je prijemal na levo stran suknje, ali morda zavolj denarnice v žepu, odgovori zatoženec, da ima žep na desni strani suknje, ne na levi. Ko je on prišel v lopo pri Danielu, se je najprej s Feichterjem prepiral, potem je šel na kegljišče, suknjo slekel in na klin obesil. Tepeža pri vratih se ni udeležil, takrat je imel suknjo še slečeno, klobuk pa je imel na glavi; na to pa ni pazil, če ima še kdo drugi širok klobuk. Zatoženec pravi, da mu je Berger začel zabavljati in mu rekel „Rossegger (Rožeški) tost“ in „pakaža“. Ulbing prša na to: „Kdo je pakaža?“ Berger je odgovoril: Eni, kakor drugi so pakaža.“ Ulbing je odvrnil: „Če ste vi pakaža, naša stranka pa ni.“ Ulbing ni slišal, kaj je župnik govoril, ker je bil od njega precej oddaljen. On ve, da je Trupe Maierja za lase vun vlekel, pa on (zatoženec) ni bil med tistimi, ki so Maierja vun tiščali; on ni prišel do vrat. Pač pa prizna, da je Lorenca s stolom udaril, ker je mislil, da je Lorenc davil njegovega svaka. Nadalje pove, da se je Lojze Feichter jokal, ko sta se skupaj nazaj domov vozila. Slednjič omeni, da ni res, kakor se je iz začetka poročalo, da je svoj nož proč vrgel, ko je orožnik prišel, ampak da ga je le na mizo položil v spričevanje svoje nedolžnosti, da vsak lahko vidi, da je nož čisto nov in nima sledu kake krvi. Kajti sicer bi lahko kdo

tudi njega sumničil, ker so videli, da se je prepiral in Lorenca s stolom udaril.

Sledí poročilo izvedencev, zdravnikov g. dr. Joscha in g. dr. Pichlerja. Oba se ujemata v tem, da je Šojer umrl, ker mu je kri odtekla in da ni bilo za-nj nobene pomoči. Rana je bila 5½ cm. dolga in 2 cm. široka. Da pa ne gre misliti, da je za tako rano potrebno bodalo ali sploh orožje, ki na dve strani reže, ampak da se z vsakim ostrim nožem taka rana lahko naredi, ako se z njim ne samo zabada, ampak še nekoliko na stran zareže.

G. dr. Tavčar vpraša zdravnika, ali taka rana človeku tudi zavest vzame.

G. dr. Josch odgovori, da je ranjenec lahko nekaj minut še pri zavesti, pozneje seveda pride ob zavest.

Predsednik prečita potem popis kraja, kjer se je zlodejstvo izvršilo.

Na vrsto pridejo priče.

Prva je Ana Pavlič, natakara pri „Danielu“. Ona ni vsega videla, ker je imela opraviti. To pa trdi, da je župnik Einspieler proti njej, pa ne proti vsem, rekel: „Vsi smo veseli, le dva sta vmes, ki nista vredna, da ju zemlja nosi,“ in da so drugi med tem peli. Videla je, da so Maierja pri vratih ven vlekli; ona pa je Šojerja k plotu peljala, da je ubežal. Ona pravi, da je bil Ulbing zraven, ko so Maierja ven tiščali, tega pa ne ve, ali je bil spredaj ali zadej. Ona misli, da klobuka ni imel na glavi; navadno pa imajo gostje na glavi klobuke, če so na vrtu. Videla je, da je bil Lorenc s stolom udarjen, in da je bil ob enem še tepež pri vratih. Tudi ve, da je Ulbing nazadnje pred orožnikom nož na mizo položil; eden je nož proč sunil, da je v stran zletel, ona ga je pobrala in orožniku dala.

Državni pravdnik jo vpraša, zakaj se je za Šojerja tako bala, da ga je k plotu peljala.

Priča odgovori, da se je bala za Šojerja, ker je bil Maier že prijet, in je mislila, da bodo zgrabili še Šojerja.

Ulbing zatrjuje, da ni bil med tistimi, ki so Maierja tiščali.

Priča Jože Ermakora, najemnik gostilnice „pri Danielu“ Podkloštrom, je videl samo začetek. Nekteri so kegljali. Ob treh so prišli volilci. Potem se je začel prepir. Ulbing je najbolj razsajal. Berger in še eden sta odšla. Potem je prišel župnik; on je govoril s Šojerjem. Potem so začeli peti. Priča je odšel v hišo in čez nekaj časa je zvedel, da je eden zaboden. Priča pravi, da Ulbing nikoli ni sedel; on misli, da Ulbing ni bil brez suknje, da ni kegljal in da je imel klobuk na glavi. Tudi misli, da je bil Ulbing nekoliko vinjen.

Ulbing ugovarja in trdi, da je bil brezrokav, da je kegljal. Tudi oporeka, da bi mu bil Ermakora rekel: „Kaj ste naredili!“

Ermakora trdi, da je to rekel, pa ni na Ulbinga mislil, ampak na vse.

Priča Alojzija Ermakora, hči gostilničarjeva, ne priseže, ker je še le 14 let stara. Ona je videla, da je Ulbing kegljal; ne ve več, ali je imel suknjo na sebi, pač pa, da je imel klobuk na glavi. Ona ne ve, s kom je župnik govoril, ni videla tepeža, ni videla, kdaj sta župnika zbežala, pač pa je videla, ko je Šojer bežal. Ona je sama bežala čez plot, ko je bil tepež pri vratih. Ona je

videla, ko je Ulbing udaril Lorenca in da je bil ob istem času še tepež pri vratih.

Ulbing popravi, da takrat, ko je on Lorenca udaril, ni bilo več videti ne Maierja, ne Šojerja.

Predsednik prečita izjavo urednika Forestija („Vill. Allg. Zeitg.“), v kateri trdi, da je župnik Einspieler rekel: „Dokler so nemški psi tukaj, se ne bo pelo.“ Foresti se pri tem sklicuje na župana Gruma, zdravnika dr. Platzerja in notarja Rainerja. Tudi pripoveduje o nekem bodalu, ktereга si je Ulbing enkrat izposodil.

Predsednik sam prizna, da pripovedka o zgoraj zapisanih besedah g. župnika ni utemeljena; nekaj pozneje pa prečita izjavo notarja Rainerja, v kateri tisti pravi, da Forestija ni poznal, ko sta v krčmi vkup prišla, da tistih besed ni sam slišal, torej o njih tudi pričati ne more, ampak se je le govorilo, kar je Janez Maier govoril.

Ulbing pove, da si je enkrat, ko je bilo slišati o mnogih tatvinah, izposodil „hirschfänger“ od nekega Ledererja, da ga je pa že davno nazaj dal,

Priča župnik Gregor Einspieler pravi, da ni govoril nič javno in nič, kar bi zamoglo ljudi razburiti. Tistih besed: „Nista vredna, da ju zemlja nosi“, nikakor ni govoril; le to je mogoče, da je izrazil svojo nevoljo nad tistimi, ki so prišli združbo delat. Natakara, poklicana pred pričo, ponovi svojo prvo trditev. Priča oporeka.

Predsednik: „Gospod župnik, bolje, da o tej stvari dalje ne govorimo.“ (Smeh med poslušalci.)

Predsednik: „Ako občinstvo ne bo mirno, pustim galerijo takoj izprazniti!“

Priča župnik Einspieler je videl, da je Ulbing kegljal in bil golorok. Tudi pove, da se je Kržič trudil, mir napraviti in da je enemu vrč iz roke vzel. Nadalje je priča zvedel, da je Janez Maier s takim nožem špeh rezal, kakoršne nože so imeli svoj čas Kanalci, namreč da imajo pripravo, da se nazaj ne upognejo. Tudi pravi priča, da je bil Šojer zunaj vrta zaboden, kamor nobeden iz Slovencev ni prišel.

Državni pravdnik vpraša pričo, zakaj je zbežal in zakaj ni rajši ostal, ker on bi bil razburjene duhove še najprej pomiriti mogel.

Priča Einspieler pravi, da je bilo za miritev že prepozno, ko so se že enkrat tepsti začeli; tudi se mu zdi, da se njemu kot duhovniku ne spodobi, da bi ostal v družbi, kjer se tepejo.

Bere se izjava priče Franca Mikule, ki pa nič novega ne pove.

Priča Gašper Trupe po domače Motej je videl, da je Ulbing kegljal in da je bil golorok; pa se ne more spomniti, ali je imel Ulbing klobuk na glavi ali ne. Tudi ni pazil na to, če ima še kdo drugi širok klobuk. Priča pripoveduje vse skoraj tako, kakor zgoraj povedano; prizna, da je on Maierja za lase prijel in ven vlekli; drugi pa so Maierja tiščali, med temi Koman in Butij; da je on vrata obdržal, ko so noter padle in jih na stran postavil. Tudi pravi, da je Ulbing udaril Lorenca še le potem, ko je bil tepež že končan. Cajnar da je ležal en meter od vrat. Kržiča ni bilo zraven pri durih. Priča Matija Brenner potrdi, da je Ulbing kegljal in da je bil Ulbing hud, ker je Berger rekel: „pakaža“. Priča pravi, da so Feichter, Lavtižar in še drugi Maierja tiščali, Ul-

bing pa je bil bolj zadaj. (Priča je pristaš nemško-liberalne stranke.)

Priča France Mikl pravi, da so se Ulbing, Feichter in Lavtižar prepirali z Bergerjem, da je tudi on Butiju in drugim pomagal Maierja vtiščati. Sicer pripoveduje, kakor zgoraj poročilo pove. Potem pové, da je Maier, ko je na vrt nazaj prilomil, Komana tepel in davil; da je Šojer zunaj stal, od naših pa nobeden ni ven šel, zato ne ve, kdo bi ga bil zabodel.

Priča pravi, da je Komana pred Maierjem branil, zato je Maier še njega (pričo) tepsti začel. Priča je dobil tudi sunljev z nožem, kateri je pa na kilovniku (Bruchband) odskočil, tako da je svoj sled zapustil le na prerezani obleki. Priča ni slišal, da bi bil kdo klical: „Eden ima nož!“ tudi ne klica: „Kržič! Kržič!“ Priča ne ve, kdo je pri vratih stal, ni videl ne Ulbinga, ne Kržiča, ne koga z nožem v roci; tudi ni slišal, da bi bil kdo klical, da bodo vrata na Kržiča padle. Priča Jože Šervicelj je videl, da je Berger prepričal začel z besedo „pakaža!“ ktera je razdražila Ulbinga. Potem se je še Brenner (Bergerjev tovariš in liberalni pristaš) v prepričeval mešal, pa kmalu odšel.

Priča Boštjan Novak ni videl, kdo je kegljal. Pri vratih je videl znotraj Komana in Trupeja, zunaj pa Maierja in Lorenca. Ulbing je bil brez suknje, in bil je Ulbing onostran mize, ko so vrata padle; potem je šel Ulbing okoli mize, da je prišel do Lorenca, kterega je s stolom udaril po hrbtu.

Priča ni slišal klica: „Eden ima nož!“ Priča pravi, da Ulbing ni bil pijan in da ni kričal; pač pa, da je imel širok klobuk.

Priča Janez Lorenc po domače Cajnar je prišel z liberalnim tovarišem Krambergerjem na vrt, kjer je Kramberger začel kegljati. Videl je, da se Berger s Slovenci prepira; duhovnikov pa takrat še ni bilo na vrtu. Ko sta župnika prišla, je videl, da je župnik govoril z Maierjem in Šojerjem, pa priča ne ve, kaj. Priča ve, da je bil na tla pobit in da je tam ležal; sicer pa tako zmedeno govori, kakor človek brez pameti, in noče o ničem vedeti. Niti tega ne ve, kdo ga je udaril, čeravno je pri prvem zaslišanju izpovedal, da ga je prvokrat udaril star mož brez brade. Na vprašanje, zakaj je bil zaprt, odgovori: „zato, ker sem bil krvav“.

Državni pravdnik: „Kaj ste pa iskali pri Danielu?“

Lorenc: „Kegljat smo šli, pa nismo vedeli, da so Slovenci tam.“ (?)

Državni pravdnik: „Kako je mogoče, da nobeden ni videl, kdo je Šojerja zabodel?“

Lorenc: „Jaz nisem nič videl. Udarjen sem bil in preplašen, sem 5 do 6 dni ležal in me je tudi zdravnik preiskal.“

G. dr. Tavčar: „Pri preiskavi ste rekli, da vas je prvokrat udaril velik star mož brez brade?“

Lorenc: „Zdi se mi tako.“

Predsednik prečita zdravniško poročilo o Lorenčevi rani na glavi.

Priča Lojze Feichter je šel na vrt s svojim stricem Ūrhom Feichterjem, on (priča) je šel na kegljišče, kjer je Berger zabavljati začel. Sicer pripoveduje skoro, kakor drugi. Omenja še, da mu je mesar Götzhaber očital, da je on morilec, kar je njega (pričo) zelo razjarilo. Hotel je

orožniku svoj nož pokazati, pa orožnik ga ni hotel vzeti. Priča taji, da bi bil rekel: „Če bi imel revolver, se takoj ustrelim.“

Ulbing trdi, da je Feichter te besede govoril.

Feichter se izgovarja, da je bil preveč raznemirjen in da ne ve več, kaj je govoril.

Predsednik čita izjavo priče Karola Kulte-rerja, ki pravi, da je Ulbing brž nož pokazal, Feichter pa se je branil in jezil ter roko v enomer v žepu držal.

Feichter odgovori, da ima bolno roko in da jo zato rad v žepu drži.

Priča Peter Kramberger pravi, da je slišal prepričeval in Ulbinga kričati: „Če niste tiho, dobite klobute od vseh strani.“ On misli, da je bil Ulbing golorok, pa pokrit. Priča in Šojer sta bežala čez plot. Šojer je položil torbo na stran in šel k vratom nazaj. Priča je šel počasi za njim; ko je prišel do vrat, ni bilo nikogar več pri vratih, ampak vsi že na vrtu. Priča je šel brž po žandarje, ko je pa nazaj prišel, je bil Šojer že zaboden. Priča ne more reči, da je bil Ulbing pri tistih, ki so Maierja topli. Priča je videl Kržiča sedeti blizu vrat; ni pa slišal klica: „Eden ima nož!“ Priča je ranjenega Šojerja spremil do Gruma in pravi na predsednikovo vprašanje, da je Šojer le še nekaj nerazumljivega govoril.

Predsednik prebere izjavo priče Nischel-witzerja, v kateri pravi, da je Ulbing njemu pravil, da je neka Majda Tarman slišala praviti, kaj je Janez Maier svojim hlapcem govoril: „Le delajte, z menoj je že ven; drugzega sem namenil, drugzega pa zadel“.

Priča Matija Činderle, hlapec pri Maierju, pravi, da to ni res, kar je ta ženska pravila; da Maier obžaluje Šojerjevo smrt; tudi ni res, da bi se bil Maier kaj spremenil, da bi bil svojo ženo tepel, da bi bil žalosten, in da navadno ne nosi noža pri sebi.

Priča Janez Maier, drvarski mojster, pravi, da je šel k Danielu tovarša Šnabl na iskat, da je šel na kegljišče in videl, ko sta se Kržič in župnik Einspieler razgovarjala s Šojerjem, in da je Šojer njemu (priči) rekel: „To se mi za malo zdi, da me župnik tu v gostilni napade.“ Potem da je Trupe njega (pričo) vprašal: „Ali ste se prišli prepirati?“ Da so potem njega (pričo) topli in pri vratih ven tirali. Pravi, da je Kržič že prej jezo do Šojerja imel. Pri tepeži pa ni priča videl ne Ulbinga, ne Kržiča; zunaj je videl samo Šojerja. Priča da je prišel samo zato nazaj, da tirja svoj zgubljeni klobuk. On taji, da bi bil rekel: „Le delajte, z menoj je že ven; drugzega sem zadel, kakor sem namenil.“ Priča pravi, da nima bodala, ampak samo „Taschenfeitel“; on misli, da ga je Kržič zabodel.

Priča Jože Mörtil je sedel skupaj s Šubicem in Komonom. On je videl, da je Lavtižar hotel Bergerja udariti, Ulbing in Kržič pa sta mirila in rekla: „Mi smo pošteni ljudje, se ne smemo pretepati.“ Med tepežem je videl dva zunaj pred vratmi, eden pa je šel na vrt. Nekdo je klical: „Pojdimo po žandarje!“ Dva pa sta šla nazaj proti Grumu, in eden od teh se je držal za prsi in klical: „Kri! kri!“ Priča ni slišal, da bi bil zabodenec kaj govoril o klobuku, ali kdo ga je sunil.

Prečita se izjava Primoža Kitzerja, ki pravi, da se je Janez Maier tresel, ko je z Ulbingom

pozneje govoril, in da je nosil drugo brado. Priča Janez Kržič, trgovec, pravi, da je Ulbing kegljal, da je bil golorok, on sam (priča) pa v svetli obleki. Slišal je, da je Maier rekel: „Najbolje bi bilo, vse obesiti“. Priča je Lorencu vrč iz roke iztrgal, pa se sicer ni udeležil pretepa in tudi ni bil blizu vrat. Ni res, da se je on žandarja ustrašil in tudi ni slišal klica: „Kržič! Kržič!“ Kakor tudi ne klica: „Eden ima nož!“

Maier in Kramberger trdita, da se ju je Kržič močno prestrašil, ko sta v hišo prišla, in da jo je kar iz hiše potegnil in še le čez dolgo prišel.

Kržič pravi, da to ni res, in da je šel le iz hiše, da bi poiskal neki star račun, ki ga je z Maierjem imel. Tudi je izvedel, da je pisar Frič govoril: „Župnika in Kržiča je treba zapreti“.

Priča Matija Butij pravi, da je videl Ulbinga brez suknje okrog hoditi, pri vratih pa Ulbing in Kržič nista bila.

Prebere se izjava Ignacija Mikule, ki pravi, da je Kržič razdražence miril.

Priča Janez Lah, nadučitelj, je slišal, ko je pokojni Šojer rekel besede: „Eden s širokim klobukom“.

Priča pa dostavi, da je tudi pri Grumu stalo več slovenskih volilcev, in da je tudi eden med temi imel širok klobuk. On je zvedel, da je bil to neki Hrovat. Ulbing: „Hrovat še pri volitvi ni bil. Morda je bil Lavtižar, ki ima tudi širok klobuk.“

Priča Marija Jakelj je šla mimo, ko je Šojer zunaj pred durmi stal, in da se je nakrat neka roka proti njemu stegnila; noža pa ni videla v tej roci, samo sunljej. Ko je šla naprej, je slišala Šojerja za seboj stokati.

Priča mesar Götzhaber ni nič slišal o „velikem klobuku“. Priča je Feichterju rekel: „Vi ste tudi tak“, na to je Feichter zbežal, Berger je pa za njim tekal. Tega pa ni slišal, da bi bil Feichter rekel: „Ko bi imel revolver, takoj se ustrelim“.

Prebere se izjava gozdarja Wischerja, ki je med Zilico in Podkloštrom na nekem drevesu videl kos mili-sveče, že enkrat prižgane. On sumi, da je morilec po noči tukaj hodil in krvavi nož v vodo vrgel.

Priča Avgust Maier, upokojeni stotnik, pravi, da se mu je sumljivo zdelo, ker se je Ulbing na volišču zmirom za levo stran suknje grabil. O Hrovatu, ki bi imel po izpovedi učitelja Laha tudi širok klobuk, priča nič ne ve. Pove pa, da ima tudi Kržiča na sumu, ker je enkrat videl, ko je hotel Kržič na Danielov vrt iti in je bil Kržič ves preplašen.

Kržič: „Jaz sem le na vrt pogledal, če je še kdo tam; ker pa nikogar ni bilo, sem šel v hišo.“

Priča orožnik Frid. Amenič pravi, da mu je Ulbing nož pokazal in da ni bil nič preplašen. Dalje, da je Kržič vedno trdil: „To se ni na vrtu zgodilo, ampak zunaj.“ Priča zvedel je le o Butiju, da ima tudi velik klobuk.

Izjava Franca Vergete, ki se prečita, pravi, da je Ljovce Feichter bežal na Danielov vrt.

Priča Leop. Frič, diurnist pri Podklošterski sodnji, pravi, da je Ulbing čisto nov nož na mizo položil, ne pa na stran vrgel.

Priča Janez Wucherer p. d. Oraš pripoveduje, kakor drugi. Prepir so na kegljišču začeli Berger, Ulbing in Lavtižar. Tepeža se priča ni udeležil. Videl je, da Ulbing ni bil blizu, ko so vrata sneli, da je še le pozneje prišel. Kržič je poleg priče sedel, pa pozneje odšel. Klica: „Eden ima nož!“ in klica: „Kržič! Kržič!“ ni slišal.

Priča Janez Pintar p. d. Šubice pravi, da je Lavtižar klical: „Eden ima nož!“ Priča misli, da je bil Ulbing golorok. Pri tepežu je videl Kržiča, ne pa Ulbinga. Krvavo je bilo zunaj, ne pa znotraj. Slišal je tudi klic: „Kržič! Kržič!“ in da je Kržič odgovoril: „Saj jaz nimam nič pri tem.“ Priča taji, da bi bil Lavtižarju rekel: „Če se bo Ulbingu slaba godila, bo še drug za-nj pričal, pa za vašo stranko bo smrdelo?“ Priča sumniči Kržiča.

Priča Jože Lavtižar, drvarski mojster, pravi, da je Berger začel zabavljati; njegov (Bergerjev) tovariš pa je odšel z besedami: „Jaz vam bom že pokazal!“ Potem so prišli Maier in še dva druga. Priča je videl, da se je Maierju nekaj v rokah svetilo, zato je priča klical: „Eden ima nož!“

Priča Janez Butej pravi, da sta Kržič in Trupe duri na stran postavila in da je on (priča) se bal, da bodo duri na Kržiča padle.

Prebere se pismo Ane Šojer, vdove umorjenčeve, ki pravi, da ima šest otrok in da zahteva odškodnino.

S tem je bilo zaslišanje prič končano.

Sodišče stavi na porotnike dvojje vprašanje:

I. Ali je M. Ulbing kriv zlodejstva uboja?

II. Ali je kriv prestopka po § 411. zavolj lahkega telesnega poškodovanja, ker je Lorenca udaril s stolom, da tisti šest dnij ni mogel delati?

Državnega pravdnika namestnik govori v smislu zatožbe: da je bil Ulbing že iz začetka zelo nemiren zavolj nesrečnega izida volitve; da sam prizna, da je Lorenca s stolom udaril; da je le o njem dokazano, da je imel velik klobuk. Ni verjetno, da bi se bil Hrovat podal v bližino mrliča, ako bi bil Hrovat morilec. Tudi govori zoper Ulbinga njegova nagla jeza, in ker je bil že enkrat zavolj tepeža kaznovan. Ako bi pa porotniki zanikali prvo vprašanje, pričakuje on (državni pravdnik) za gotovo, da ga bodo obsodili vsaj zavolj prestopka, ker Ulbing sam ne taji, da je Lorenca s stolom udaril.

Zagovornik g. dr. Tavčar govori na blizu tako:

Kakor je obravnava pokazala, imamo v Ulbingu poštenega človeka pred seboj. Če je prav morda vroče krvi, vendar se poštenemu človeku ne sme podtikati, da bo precej za nož prijel. Tako obdolženje se ne sme na koga naložiti brez vseh dokazov. Tukaj pa vidimo, da je državno pravdnništvo tožbo začelo brez dokazov, na podlagi golih domišljij (blosse Vermuthungen).

Predsednik: Tega ne pustim, da bi se državnemu pravdništvu kaj tacega očitalo!

G. dr. Tavčar: No, tedaj svojo besedo prekličem. Omenim pa, kakor se je Ulbing na zatožno klop posadil, ravno tako lahko bi se bil vsak drug, ki je bil na Danielovem vrtu. Zdi se mi ta pravda, kakor so nekdanj sodili „Landsknechte“, če so se upli. Postavili so jih v vrsto in potem vsacega desetega iz vrste potegnili in na smrt obsodili, naj je bil že več ali menj kriv. Tako se je tudi tukaj v sredo slovenske stranke v Podklo-

štarski občini poseglo in zagrabilo se je morda ravno tistega, ki je najbolj nedolžen.

Prosim pa gospode porotnike, naj se ne dajo voditi po politični strasti. Tega smete biti preverjeni, da take čine, kakor uboje in umore, tudi naša slovenska stranka obsojuje. Znano pa vam je, kako se je o tej stvari po časnikih pisalo in kako so se zbujele politične strasti. Kam pridemo v Avstriji, ako bomo tudi sveti hram pravice pustili oskruniti po politični strasti, kakoršna veje iz izjave Podklošterske občine, ki se je danes tukaj prebrala. Ne obsodite torej zatoženca zavolj tega, ker je pristaš slovenske stranke, ki je na Koroškem itak le slaba in neškodljiva. Ako tudi vse koroške Slovence ponemčite, zavolj tega ne bo imela velika Nemčija ne dobička ne zgube.

Kar se je zoper zatoženca sumljivega naštel, razdelim na štiri vrste. Prvič se je reklo, da je bil mož že kaznovan. Vse njegove kazni pa so šest goldinarjev globe. Mislim pa, da je to pač malenkost, ker je malo državljanov, ki bi ne bili nikoli kake globe plačali. Drugič se je reklo, da je nagle jeze in da je bil takrat razjarjen. Priče pa niso vedele povedati o kaki posebni srditosti; če se je prepiral, to pač še ni dokaz, da je bil zmožen tudi hudodelstva. Tretjič se je mnogo govorilo o „velikem klobuku“, kterega je zatoženec nosil. Pa pri današnji obravnavi se je podrl ta glavni stebel zatožbe; kajti spričalo se je, da so še drugi imeli široke klobuke. Tudi ne gre pripisovati besedam človeka, v zadnjih trenutkih svojega življenja govorjenim, ko je že brez zavesti, posebne važnosti, kar se mora tukaj posebno v poštev jemati. Četrtrič se je govorilo o nožu, ki ga je zatoženec bojda v suknji imel. Priče so pa povedale, da je bil Ulbing med tepežem golorok, da torej tudi noža ni mogel vzeti iz suknje, ktera je na klinu visela. Sicer pa so priče tudi povedale, da umorjencu še blizu ni prišel in da je imel opraviti le z Lorencem. Zlasti se mora verovati 14 letni deklici, ki nima uzroka lagati se in ki je povedala, da je Ulbing v istem času, ko se je pretep vršil, imel čisto na drugem kraju opraviti z Lorencem.

Kar se tiče družega vprašanja, ki pa ni tako važno, je sicer zatoženec res priznal, da je Lorenca s stolom udaril, pa le po hrbtu, med tem ko so zdravniki izrekli, da je bila glavna rana na glavi. Pri tem pa vas opozorim na to, da je poškodovani Lorenc pri prvi preiskavi sam priznal, da ga prvokrat ni udaril Ulbing, ampak neki star, velik in brezbraden mož.

Pomislite, gospodje porotniki, na svojo prisego; in če ste le količkaj v dvomu, da bi morda Ulbing ne bil kriv, potem ga ne smete obsoditi. Gospod predsednik vam bo celo stvar razložil nepristranski, kakor mu postava veli. Opomnim pa na neko navado, ki je doma v Ameriki. Tam imajo predsedniki porotnih sodišč navado, da sklepajo svoj govor z besedami: „Ako imate kaj dvoma, da zatoženec ni kriv, potem ga rajši oprostite; kajti boljši je, da je deset krivičnih oproščenih, kakor pa da bi bil eden sam po nedolžnem obsojen.“ To priporočam tudi vam.

Predsednik dr. Heiss je potem nepristranski razložil celo zadevo: Čeravno je zatoženec nagle jeze, vendar se ni moglo dokazati, da bi bil ob času tepeža pri vratih. Zdravniki Podkloštrom

so rekli, da se je rana naredila z bodalom; to pa je celo preiskavo nekoliko na stran zavilo. Celovski izvedenci pa so izrekli, da je to rano lahko prouzročil tudi navaden nož. Na zatoženca je letel sum, ker je ena priča rekla, da je večkrat grabil na levo stran svoje suknje. Pa še le pozneje se je zvedelo, da se to ni zgodilo ob času tepeža, ampak že dopoludne na volišču. Priče so pa povedale, da popoludne še suknje na sebi ni imel, torej po nožu ne bi bil mogel seči. Danes se je zvedelo, da ni samo zatoženec imel širokega klobuka, ampak še nekteri drugi. Res je sicer, da se tisti niso dosti utikali v prepir, vendar pa, če bi bil umorjenec prav rekel, da ga je zabodel eden z velikim klobukom, in če bi bil Ulbing edini nosil velik klobuk, to še zmirom ni dokaz, da bi bil Ulbing res morilec. Kajti prigodi se pri umirajočih, da govorijo o rečéh, ki so se že davno zgodile, kakor bi bile storjene ravno v tem trenutku. Tako je ravno pri tem sodišču bilo slišati, da je neki umorjenec dolžil tri kot morilce, pa se je pozneje spričalo, da so ga ti že davno poprej enkrat topli, pozneje pa ga je drug umoril, umorjenec je pa pred smrtjo le one tri pred očmi imel. Sodite torej po svoji vesti, kakor ste navajeni in kakor vam postava veleva.

Porotniki so se umaknili, pa prišli kmalu nazaj. Prvo vprašanje so zanikali z 11 proti 1 glasu; drugo vprašanje so enoglasno potrdili. Zatoženec je bil toraj oproščen zatožbe uboja, pa kaznovan zavolj telesnega poškodovanja na 14 dnuj zapora in 6 glid. odškodnine za Lorenca.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Naše e. kr. pošte in nje uradniki.) Prav nedostojno, rekli bi neotesano vedejo se proti slovenskim strankam nekteri poštni uradniki in poštarji po Koroškem. Nedavno je z besedami „verdammter windischer Teufel“ in „windische Comödie“ napadel uradnik Okorn na Celovski pošti Slovence, ki je imel oddati nekaj nakaznic s slovenskimi napisi*) in od raznih drugih krajev se nam poročajo nepostavnosti, ki se dan za dnevom godé Slovincem, ki imajo opravila s poštami. Tudi z „Mirom“ se napravljajo na poštah po deželi le preradi razni eksperimenti, na pismih in dopisnicah pa se prekrizavajo in zamazujejo krajevni imeni, ako so napisani po slovenski. Sploh se nam kaže nestrpnost in nemška strast tudi od te strani v polni meri in nam v takih slučajih ne bode nič družega preostajalo, kakor to, da pri vsaki taki priliki vložimo pritožbo na e. kr. poštno ravnateljstvo v Gradcu, ki naj bode spisana v slovenskem jeziku, da tudi tam izvejo, kako se postopa pri nas na Koroškem s slovenskimi strankami, in da se nam pripoznajo one pravice, ki nam kot takim pristojajo. To pa bomo dosegli le tedaj, ako smo odločni. Dovolj smo trpeli, sedaj je čas, da si pomagamo sami. Rodoljubi! Ne držite križem rok v takih slučajih, ampak bodite možaki in ne trpite, da bi se z vami, ki plačujete v dobrem denarju za to, kar na pošto oddajate, postopalo tako razžaljivo in po hlapčevsko. Vsakega e. kr. poštnega

*) Zoper to postopanje se je stranka pritožila pri e. kr. poštnem ravnateljstvu v Gradcu. Op. uredn.

uradnika, poštarja ali poštarice je postavnadolžnost, s strankami, najsi bodo kterekele narodnosti, občeati dostojno. Pomagajmo si sami in nastopili bodo boljši časi za nas.

Iz Celovca. (Nemški in slovenski katoličani na Koroškem.) Dokler so bili še vsi nemško-katoliški poslanci v Hohenwartovem klubu in so imeli med njimi Tirolci prvo besedo, vladala je najlepša sloga med katoliškimi Nemci, Slovenci in Hrvati. Ko sta pa Lienbacher in princ Liechtenstein izstopila iz tega kluba, potegnila za seboj štajerske in gorenje-avstrijske nemško-konservativce in ustanovila svoj lastni klub, začel je kmalo v tem klubu pihati nek nemško-národní, Slovanom neprijazni veter. Tisti, ki so bili prej (vsaj na videz) tesni zavezniki jugoslovanskih poslancev, začeli so zdaj vohati po panslavizmu in Slovencev podtikati vsakovrstne neelojalne namene. Ta veter se je kmalo zanesel tudi med nemško-katoliške časnike. Čeravno naših razmer in teženj niso poznali in jih še zdaj ne poznajo, so nas vendar nezaupno gledali in celó sumničili, tako da se je ta nezaupljivost do Slovanov razširila celó do najvišjih krogov in nam mnogo škodila. To početje je bilo vse graje vredno in pregrešno, kajti prej koga ob dobro ime pripravim, se moram vendar prepričati, ali je sumničenje opravičeno ali ne. Pa kakor ima strah velike oči, tako so tudi ti ljudje vsako nepremišljeno besedo kakega mladočeskega lista najraje tako razumevali, kakor bi tako mislili vsi avstrijski Slovani. V novejšem času je sicer začel „Vaterland“ spet bolj prijazno pisati o Slovanih; pa prej storjena škoda se ne dá tako brž popraviti; malomestni konservativni lističi med Nemci so se med tem časom že navzeli neke mržnje do Slovanov in ob enem nemško-národnega duha, in ne bo jih lahko na pravi katoliški tir nazaj spraviti. V to vrsto časnikarjev spada tudi urednik koroškega „Volksblatta“, kajti tudi on se je udeležil sumničenja proti nam in napisal več člankov, ki so dokazovali njegovo popolno nepoučenost o naših težnjah in razmerah. Vrhu tega se je pokazal popolnem vladnega moža, zlasti je kadil in še kadi načelniku koroške deželne vlade, kteremu mi Slovenci, in mislimo, da tudi konservativni Nemci sami, pač nimamo za kaj hvaležni biti.

Tako se je brez naše krivde naredil razpor med slovensko in nemško katoliško stranko, ki se tudi ne dá drugače poravnati, kakor s tem, da začne tukajšnji „Volksblatt“ drugače pisati, to je v duhu prvotnega konservativnega programa brez vsake národne primesi. Izgovor, da tudi mi národnost poudarjamo, ne veljá, ker Nemci že imajo vse národne pravice, mi pa ne. To so spoznali tudi prvi voditelji nemških katoličanov (Greuter, Giovanelli itd.) ter so vneto zagovarjali naše pravice, ker so vedeli, da še bo edinost avstrijskih katoličanov najprej s tem doseglja, ako se Slovanom podeli popolna národná enakopravnost.

Naši koroški konservativci pa so jo rajši potegnili za Liechtensteini in Lienbacherji, in ta nemško-národní duh jih navdaja tudi še zdaj.

Ker je pa mnogo slovenskih duhovnikov odstopilo od „Volksblatta“, pogrešajo vendar njihovo materijalno pomoč, in zvedeli smo, da so zdaj razposlali okrožnico (tudi na slovenske duhovnike), v

kterej prosijo za podporo in pravijo, da je tudi Slovincem v škodo, ako je nemško-katoliška stranka tako slaba, kakor zdaj. Mi priznamo, da to škoduje tudi nam Slovincem, posebno dokler so volilni okraji tako namešani, da nas Nemci lahko vselej potlačijo, dokler vsi liberalno volijo. Toda s tem, da se še toliko Slovencev naroči na „Volksblatt“ in „Landbote“, s tem, pravimo, se nemška stranka ne bo okrepčala. Moč kake stranke se ne meri po številu naročnikov na njene liste, kajti potem bi morala „Neuigkeits-Weltblatt“ in „Illustrirtes Extrablatt“ silno močne stranke za seboj imeti, ker imata mnogo naročnikov. Znano pa je, da nemata nobene stranke za seboj, ker se ljudje naročujejo na nju le iz radovednosti. Politična stranka je zveza veljavnih in upljivih možakov, ki težijo vsi za enim političnim namenom. Takih móž naj si torej „Volksblatt“ pridobi in sicer med Nemci, mi imamo že svojo slovensko-katoliško stranko, ktera je zanesljiva ne samo v verskih, ampak tudi v národnih naših vprašaujih, in imamo tudi svoj slovensko-katoliški list, ki ne omahuje in je neodvisen. Za nas je bolj potrebno, na to delati, da „Mir“ tednik postane, da se lažje ubranimo napadov in udarcev, ki letijo na nas od vseh strani.

Kako si ti gospodje sloga z nami mislijo, kažejo s tem, da snujejo svojo lastno tiskarno, kar bo seveda kolikor toliko škodovalo naši Mohorjevi, ki jim je vendar z vsem postregla, kolikor mogoče po ceni in se jej tudi ne more očitati, da bi ne bila katoliška tiskarna. Mržnjo do nje imajo nekteri le zaradi tega, ker je v slovenskih rokah. Oni se hočejo tedaj na lastne noge postaviti in vladati, Slovenci pa naj bi bili dobri samo za plačevanje.

Želeti bi res bilo, da bi slovenski in nemški katoličani v deželi vzajemno delovali in drug drugega podpirali, pa potem bi morali nemški gospodje vse drugače postopati in svoj list drugače uredovati.

Iz Kotmare vesi. (Delovanje naše Ciril-Metodove podružnice v letu 1890.) Naša podružnica napravila je v teku pretečenega leta naslednje shode, in sicer dné 26. maja zbor v Bilčovsu in dné 28. septembra zbor v Hodišah, občni zbor pa se je preložil iz raznih ozirov na jesen ter je bil dné 9. novembra v Šent Kandrofu. Priredila pa se je tudi društvena veselica dné 12. januarja v Kotmarivesi. — Nabralo se je na teh zborih 46 gld. 90 kr. Glavni družbi v Ljubljano se je poslalo 40 gold., ostalo pa se je porabilo za razne stroške. — Prejeli smo od glavne družbe v Ljubljani več različnih knjig, ktere so se razdelile med ude naše podružnice, poslala nam je pa tudi jako lepih sprejemnic, ktere se udom prav dopadejo. Izrekamo tedaj svojo najtoplejo zahvalo slavnemu vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, da nas je isto v našem delovanji vselej blagohotno podpirati blagovolilo. Zahvaljujemo se pa tudi vsem častitim udom in dobrotnikom naše podružnice, kakor tudi še posebej gosp. uredniku Haderlapu, kteri nam je podaril 150 iztisov svojih „Koroških bukvic“, ter si našo podružnico njih naklonjenosti tudi zanaprej priporočati usojamo.

Iz Bajtiš. (Božično drevo.) Vsa čast gre našemu gospodu oskrbniku Jožefu Maksu in nje-

govi zlahtni gospej, ki imata res pravo krščansko ljubezen do fužinskih delavcev in njih otrok. Vsako leto priredita božično drevo, ki nosi vsakovrstne darove za revne otroke, ki se tega dneva že dolgo prej veselijo. Tako je bilo tudi letos mnogo delavskih otrok obdarovanih. Po dva otroka je gospod celo voz poslal, da bi ja ne zamudila splošnega veselja. Za toliko prijaznost in dobrotljivost se mi delavci srčno zahvaljujemo častitemu in ljubljenu gospodu oskrbniku in njegovi blagi gospej. Ko bi bili vsi gospodarji tako krščanski in usmiljeni, potem bi pač ne bilo tistih preprirov in nemirov, sovraštva in delavskih puntarij, kakor o njih slišimo iz drugih dežel. Krščanski gospodar pač tudi pozna dušne in telesne potrebe svojih podložnikov in on po očetovsko za nje skrbi; takega gospodarja delavci ljubijo in spoštujejo, in vsi živijo v lepem miru skupaj.

Iz Bajdeka pri Vratah. (Zahvala g. Ign. Hellerju na Dunaju II. Praterstrasse št. 78.) Vaša najnovejša slamoreznica znamk VFSS, ki ste mi jo to leto poslali, je mojim željam tako zelo všeč, da se čutim primoranega, da Vam najtoplejše zahvalo izrečem za izvrstno postrežbo. Dolgo sem omahoval, kateri stroj naj si izberem, ki bi mi najbolj ugajal, dokler nisem naposled sklenil, da si ga naročim pri Vaši mnogohvaljeni firmi, in veseli me, da morem reči, da sem več dobil, kakor sem pričakoval. Nova slamoreznica VFSS je zelo trdna, pa vendar lična, ter se vsled izvanredno velikega zamašnjaka posebno lahko goni; rabi se lahko za kratko in dolgo rezanico in ima večjo sposobnost sile, kakor vsak drugi stroj, ki sem ga do zdaj videl. Priporočam torej vsakemu, ki bi si rad omislil kak stroj, da se obrne na Vašo solidno firmo.

S spoštovanjem

Jurij Šluder p. d. Sajfrid.

Izpod Dobrača. (Strankarsko poročevanje.) Ko smo tukaj dobili v roke „Fr. Stimmen“ in „Klagenfurter Zeitung“, kjer ta lista poročata o Podklosterskem uboju, začudili smo se, kako je mogoče, tako strankarsko poročati. „Freie Stimmen“ vejo še več, kakor so prisežene priče povedale, „Celovčanka“ pa zamolči, kar so povedale poštene slovenske priče. Ti listi in sploh liberalci našim poštenim pričam nič ne verjamejo, nasprotno pa nas imajo za potuhnjenca in celó govorijo, da smo se nalašč zmenili, da ne bomo nikogar izmed naših izdali. Naše liberalce pa imajo za poštenjake, menda zato, ker imajo bolj namazane jezike in ker v njih rog trobijo. Čeravno se je pri obravnavi pokazalo, da je Ulbing nedolžen, in da se tudi nobenemu drugemu Slovencu dokazati ne more, da bi bil Šojerja zabodel, vendar ubijalca še zmirom med našimi iščejo. Sumničili bodo zdaj tega, zdaj drugega, samo da imajo vedno orožje zoper nas v rokah. Kdo vé, koliko nam bo še po nedolžnem trpeti, če Bog drugače ne obrne. Mi vsi želimo, da bi se zvedelo za pravega morilca, da bi potem vsaj drugi mir imeli; to se bo pa le zvedelo, ako bo preiskava čisto nepristranska in se ne bo preveč oziralo na pričevanje naših nasprotnikov.

Od Št. Lenarta pri sedmih studencih. (Dvojna mera naučnega ministerstva in še nekaj.) Nedavno smo čitali, da je visoko naučno ministerstvo določilo, da mora biti poučni jezik na šoli v Podčetrtku na Štajerskem slovenski, dasi

so se temu upirali krajni šolski svet, občinski zastop in deželni šolski svet. Mi iz srca privoščimo svojim bratom v Podčetrtku to pridobitev; čudimo se le, da je gospod minister Gauč mogel to dovoliti za šolo v Podčetrtku, kar je nam za šolo v Št. Lenartu odrekel. Veljajo li za Koroško druge postave nego za Štajersko? — Na c. kr. obrtni šoli v Beljaku bilo je v preteklem letu 99 slovenskih učencev. (Glej letno poročilo o tej šoli stran 11.) Slovenskega pouka, torej pouka o materinem jeziku, pa ti učenci niso imeli nobenega. Že lani smo na ta nedostatek opozorili častite gospode državne poslance.

Od Zile. (Učitelj počeščen.) Dne 7. decembra izrekel je v posebni seji naš krajni šolski svet g. učitelju Fr. Ellerju najtoplejše zahvalo za njegovo vestno in uspešno delovanje skozi dolgih petindvajset let na ziljski šoli ter mu izročil v spomin na to petindvajsetletnico prav lepo zahvalno pismo. Gospod Eller je to počeščenje tudi zaslužil, kajti on ni le izvrsten učitelj in vzgojevatelj izročene mu mladine, ampak on dobro upliva s svojo uzorno značajnostjo in lepim vedenjem tudi zunaj šole; zlasti pa si je g. Eller pridobil velike zasluge za našo občino kot pravi prijatelj kmetskega stanu, kteremu pri vsakej priložnosti rad pomaga, bodi si z besedo, bodi si z dejanjem. Slava in hvala mu! Bog ga obrani še mnoga leta ter nam daj še več tako uzornih učiteljev!

Od Device Marije na Zili. (Petindvajsetletnica.) Lepo in jako veselo bilo je v nedeljo na dan 7. grudnia p. l., ko smo obhajali slavnost petindvajsetletnice našega ljubljene in velečastitega učitelja gosp. Franca Ellerja. Pred 25. leti, namreč leta 1865., prišel je naš vsem priljubljeni jubilar k nam za učitelja in nam je skoz eno četrtoletje neutrudljivo in vestno učil in vzgojeval mladino našo. Napravil pa je tudi, kakor hitro so mu okoliščine pripuščale, drevesnico, v kateri je poučeval in še poučuje učence tudi v sadjereji tako izvrstno, da si boljši železi ne moremo. Na tisuče lepih požlahtnjenih dreves dobili smo iz njegove drevesnice, — ki nam mnoga že sad prinašajo, — večinoma zastonj ali pa tako ceno, da ni v nobeni primeri z njegovim delom in trudom. Odločil se je toraj krajni šolski svet, da mu prigodom njegove petindvajsetletnice čestita ter mu izreče svojo najsrčnejšo zahvalo in voščilo. Poklonil mu je načelnik krajnega šolskega sveta župan g. Alojzij Mörtl častno pismo s toplimi besedami. Na to poprijel je ud šolskega sveta g. Ivan Vilčnik za besedo ter ogovoril gospoda jubilanta tako-le:

„Velečastiti in zaslužni gospod učitelj! Pričakali smo dan, ob katerem se moremo vselega srca udeleževati in radovati slavnosti vaše petindvajsetletnice. Povodom tega vas krajni šolski svet poprosi, da blagovoljno sprejmete od njega častno pismo, katero vam on v znamenje svoje udanosti in hvaležnosti do vas poklanja.

Krajni šolski svet in z njim vsi navzoči gospodje štejejo si v svojo dolžnost, da vam, velečastiti gospod učitelj, izrekajo prigodom petindvajsetletnice vestnega in trudopolnega delovanja vašega na Zili najsrčnejšo in najiskrenejšo zahvalo na velikih in trajnih zaslugah vaših, ktere ste si pridobili v teku dolgega četrtoletja kot vesten učitelj in izvrsten vzgojitelj mladine naše, kot mož uzornega značaja in kot pravi in odkritosrčni prijatelj kmetskega stanu, kteremu ste neštivilokrat dejansko in svetovalno posegli pod ramena, ter mu z vašo vstrajno požrtvovalnostjo pomagali k sedaj pri nas veselo napredujoči in pravilnejši sadjereji.

Zagotovljajoč vas, da vam hranijo in vam bodo vedno ohranili hvaležen spomin vsi roditelji in otroci naše občine, prosimo Boga, da vas še dolgo vrsto let zdravega, srečnega in zadovoljnega z vašo ljubljeno in v obče spoštovano družino ohrani v naši sredini ter blagoslovi plodono delovanje vaše v korist mladine in naroda.

Prosimo vas pa še ob enem, da, kakor dosihdob, tudi v bodočnosti blažite mlada srca naši deci ter vcepjate vanje ljubezen do maternega jezika, ljubezen do svoje mile slovenske domovine in zvesto udanost našemu prevzvišenemu cesarju in očetnjam Avstriji! Konečno vam prinašam kot zastopnik naše požarne brambe njena najsrčnejša voščila in zahvalo za skrbno delovanje vaše kot njeni tajnik, ter pristavim prošnjo, da ji ostanete tudi še v prihodnje zvest tovariš in neustrašlivi zagovornik.

„Daj Bog, da vam bode sreča mila!“

Po tem nagovoru čestitali so mu vsi navzoči gospodje v kratkih a v srce segajočih besedah, na kar je gospod jubilent ginjen in z rosnim očesom se zahvalil, zatrjevavši, da on te časti nikdar ni zaslužil, ampak da ni drugega storil, nego svojo dolžnost. Mi pa dobro vemo, kaj je storil nam, in mu kličemo s hvaležnim srcem, Bog plati! Na večer smo imeli obed v gostilni g. Šumija v Prosovičah, kjer smo se izvrstno kratkočasili. Možnarji so pokali, da se je vse treslo in peli smo ter bili vsi veseli in žlahtne volje. Zanimal nas je tudi prav posebno poučen govor rodoljuba iz Beljaka, kateri nam je razkladal razvoj, imenitnost in težavnost učiteljskega stanu od časov starih Grkov do današnjega dne. Vrstile so se napolitnice druga za drugo in pilo se je na zdravje in srečo našega slavljenca, njegove družine in na srečno dolgo življenje prevzvišenega vladarja, pa tudi na boljšo prihodnost naroda slovenskega. Proti polnoči zapustili so nas naš gospod župnik in povabljeni gospodje iz Beljaka in okolice, mi ostali pa smo še v družbi z gospodom jubilentom, kterega iz naše sredine nismo izpustili, ter se še nekaj časa po domače veselili. Bil je živahen večer, da ne bomo lahko več tacega ućakali; morebiti če nas Bog zdrave ohrani v petindvajsetih letih zopet. Zato zakličemo vsi še enkrat, Bog ohrani nam še mnoga leta našega ljubljenega učitelja gospoda Franca Ellerja, in Bog daj mili domovini našej še več tako izvrstnih učiteljev, na ktere smeta biti šola in narod slovenski ponosna.

Iz Blaške občine. Po mnogovrstnih opravilih prišel sem ravno na Šentjanžovo tudi v Vogerče. Najprej jo pomerim v Šk. . . krčmo, kjer je bilo že več kmetov zbranih. Bili so židane volje, in šentjanževce jim je sladko tekkel kakor strd medvedu. Ker sem prijatelj veselih ljudij, se tudi jaz med nje vsedem. Srkamo ga med domačimi pogovori tako možato, da preobilna kapljica premožnemu in spoštovanemu Rinkoljskemu kmetu J. K. nekoliko preobilno v lase zleze. Mož, ki se je v svojih prejšnjih letih, ali v Pliberci ali v Velikovcu, ne vem kje, liberalnega duha nalezal, začne udrihati po podružnici sv. Cirila in Metoda, pa tudi po Šmihelski posojilnici; pa vendar ni ne ud slavne podružnice, in tudi v posojilnico morebiti še ni krajcarja vložil. Pri njima bo tedaj v črnih bukvah, ako se ne poboljša. Kvasil je v svoji nevednosti tudi, da se z nemščino najdalje pride. Doslužen star vojak mu pa odgovori, da si leta 1859. in 1866. na Laškem z nemščino še hladne vode ni mogel sprostiti. Rekel je tudi, da imajo Nemci boljše kraje kot Slovenci; pa odvrne mu sosed, da so dobre kraje Nemcem le dobre duše — Slovenci

— prepustili. In če imajo Nemci tako blažene kraje, zakaj pa silijo na Slovensko? In tudi trditev, da bi Nemci največ žita imeli, ni resnična. Največ žita, mu odvrne pameten Vogrečan, nam dohaja iz Banata, Rusovskega in Amerike. In ko mu je še nekdo pod nos posmodil, da s samo nemško besedo ne moremo boljšega sveta narediti, kakor tacega, kakoršnega že ravno imamo, je jel možek, ali bi vsaj imel spoznati, da so mu naši ljubi prijatelji nemškutarji krive misli utepli v glavo. Naj bi mož za silo tudi nemško znal, vendar z vso svojo nemščino ne bi mogel skozi hrib predreti, ampak kakor drugi ljudje, mora stopati iz Vogerč navzgor, in proti Rinkoljem pa navzdol. Da se tudi mi kmetje zaletimo v visoko politiko, sosebno pri glažeku, je v sedanjih časih kaj navadnega; pa nekaj nenavadnega se nam zdi kmet, ki je slovensko mater sesal in v domačem kraju obogatel, pa v nič deva domače in hvali tuje, če je tudi le beraška mavha. Slovenci, če tudi revni, štejemo vsakega takega za odpadnika, bodi tudi bogat in imeniten gospod, ali še celó cerkveni ključar (cekmešter) v Rinkoljah.

Izpod Pece. (Domača obrtnija, kje si doma?) Hodil sem po različnih deželah, in v marsikterem kraju sem videl, da si ljudje znajo poiskati postranski zaslužek, da ložej shajajo. V ribniški dolini na Kranjskem so spretni za izdelovanje „suhe robe“, kakor žlic, kuhalnic, rešet, sit, muhalnikov, lesenih skled in krožnikov itd. Zopet drugi izdelujejo lončeno posodo. Tista je doma tudi v Komendi. Okoli Domžal pletejo kite za slamnike. Če se pri takih rečeh prav veliko ne zasluži, vendar po zimi, ko ni kaj opravljati na polju, je vendar boljši kaj malega zaslužiti, ko brez dela posedati pri peči in dolg čas pasti. Saj vsaki krajcar prav pride. Pri nas na Koroškem domača obrtnija ni v navadi. Ženske pač še predejo v nekterih hišah, pa tudi domačega prta in sukna se zmirom manj izdeluje, kar je zelo obžalovanja vredno, ker se toliko denarja znosi za slabe „cajge“ in „štofe“ v prodajalnice. Vse to blago je sicer lepo pisano, pa le malo časa trpi, ker je površno in iz slabe tvarine narejeno. Zdaj prejka silno malo zasluži, če za druge prede; ko bi se pa ljudje hoteli spet stare šege poprijeti in se s tem oblačiti, kar sami naredijo, potem bi se tudi več prejko potrebovalo in bi se boljše plačevale. Pa tudi možki bi se lahko po zimi lotili kake domače obrtnije. Po večih kmetijah imajo sicer zmirom še kaj opraviti; po bajtah pa se dostikrat od dolzega časa ne vejo kam djati; še dobro, da je prišel tobak iz Amerike, da se vsaj s tistim nekoliko zamudijo. Naj bi že delali karkoli, kakih 20 do 30 krajcarjev na dan bi vendar zaslužili, in takim ljudem, ki živijo ob krompirju, bi to že veliko zaleglo. Zato bi bilo želeto, da bi si kdo izmislil kako domačo obrtnijo in jo pri nas udomačil. Nedavno sem bil na sejmu v Celovcu in sem videl, kako je neki Trzičan pripeljal cel voz možkih in ženskih čevljev, pa v naglici jih je prodal, ljudje so se kar trgali za nje. Še Celovski čevljarji sami so jih kupovali. Tudi iz Velikovca je pripeljal neki čevljar več sto parov čevljev in vse je lahko prodal. Zakaj pa? Zato, ker so bili čevlji veliko boljši kup, kakor se v Celovcu dobjajo. V Trziču so pač čevljarji, ki celi dan pridno delajo in so z malim dobičkom zad-

voljni; tudi ženske in otroci morajo pomagati. Tako pridejo ljudje do poštenega zaslužka in jim ni treba stradati in revščine trpeti. Tako naj bi se potrudili vsi Slovenci in lahko bi se jim dobro godilo. Ne morejo biti vsi čevljarji, ne vsi lončarji, ne vsi rešetarji, ne vsi slamničarji; pa vsaki kraj naj si izvoli svoje posebno rokodelstvo, tega naj se nauči mlado in staro, pa bo šlo.

Kaj dela politika.

V državnem zboru so češki poslanci prašali vlado, kaj misli narediti, da se bo ljudsko štetje pravično vršilo, da se bo vsak smel za Slovana zapisati in tudi pozneje pogledati, ali so to zapisanje pri miru pustili. Vlada ni nič odgovorila. — V dolenje-avstrijskem deželnem zboru sta dr. Lueger in Schneider govorila proti nemškemu šulferajnu, ki je nepotreben in le zdražbo dela — Češki deželni zbor zopet zboruje, da bi nadaljeval postavo o spravi. Toda na Češkem je zdaj popolna zmešnjava; nezaupanje proti vladi vedno narašča, vendar pa so tudi Mladočehi v zadregi, ker nimajo dovolj zaveznikov. — V Kromerizu na Moravskem dobijo češko pripravnico. — Tržaški mestni zbor ne pozna meje pri svojem sovraštvu do Slovencev. Zdaj je sklenil škofa prositi, da tisti ne sme več pripustiti, da bi se v stolni cerkvi v slovenskem jeziku pridigalo. Ako tega ne prepove, mu hočejo odtegniti vso podporo za cerkvene potrebe. Narodna prenapetost je tem ljudem že več, ko oznanjevanje Božje besede! — Knez Schwarzenberg je odložil svoj deželnozbornski mandat, ker vidi, da se sprava ne bo z lepa dosegla. Čehi pravijo, da je vsega tega le vlada kriva, ker preveč za Nemce skrbi, Čehom hoče pa pravice prikrajšati.

Sv. oče papež so nedavno govorili kardinalom in jim rekli, da se Italija izpostavlja veliki nevarnosti, ker sv. stolico toliko stiska. — Pri mestnih volitvah v Rimu so katoličani pridobili 25 sedežev; dokaz, da Rimsko prebivalstvo ne odobrava postopanja laške vlade. — Na Nemškem se močno širi socijaldemokratska stranka in lovi v svoje mreže tudi že posle po kmetih. Njim nasproti se je ustanovilo „Národno društvo za katoliško Nemčijo“; to društvo ima namen, v katoliških krajih prekucuhom in njih naukom nasproti stopiti s krščansko idejo bratovstva in delati za potrebne premembe v človeški družbi, da se delavcem stanje olajša in ne bodo imeli več uzroka, pritoževati se. — Rusija se bojda zmirom bolj oborožuje. — Italija bi rada turško deželo Tripolis v Afriki v svojo mavho spravila. Hotela jo je že zasesti, pa nemški cesar je odsvetoval, Anglija je pa z vojsko grozila; tako so Lah odjenjali za en čas, vendar pa Francijo vedno dolžijo, da hoče Tripolis zasesti. — V Ameriki imajo boj z Indijanci; pri zadnji bitki je padlo 75 belih in 110 Indijanov; vrhu teh so Angleži pobili še 250 indijanskih žen in otrok. To je nečloveško! — Delavske nemire imajo na Angleškem.

Gospodarske stvari.

Kako se privabi mleko? Da privabiš mleko kobilam, kravam, kozam in ovcam, utri jim sesce in trebušne žile z žganjem, daj jim močnate krme

in deni jih v gorek hlev. Če pa ta sredstva ne pomagajo, daj živinčetu na tešče janeževga semena v mleku. Kravi ali kobili daj $\frac{1}{4}$ litra semena v 1 litru mleka, ovcí ali kozí pa pol manj. Če to sredstvo ne pomaga prvič, daj ga zopet kravi čez 48 ur. Prav gotovo bodeš dosegel svoj namen, če le žival ni bolna.

„Kmet.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. O Podklosterski pravdi prinašajo koroški liberalni listi jako enostranska in neresnična poročila, kar bo vsak potrdil, ki je slišal obravnavo. Sicer pa opozorujemo na naše poročilo, ki je čisto nepristransko. — V Osojskem jezeru so nedavno ujeli soma, ki je tehtal 45 kil. — V Celovcu je kap zadela občespoštovanega mestjana Trabesingerja, Slovence znan pod imenom „Šlapra“, v Velikovškem predmestju. Po prvem udarcu je sicer nekoliko okrevljal ali na svetih treh kraljev dan bil je zadet vdručič ter je dan kasneje, 7. januarja, umrl. N. v m. p.! — V Žel. Kaplji se je ustrelil financar Klaus. — Zavoljo tatvine je bil na šest let ječe obsojen Juri Gašperi iz Železne Kaplje. On je že 25 krat kaznovan. Zavoljo uboja je dobil tri leta Gregor Baumgartner iz Bekštanjske občine. Janez Pseiner je dobil zavoljo goljufije 2 leti; Franc Brugger zavoljo nenravnosti tri leta; Juri Kraiger iz Libuč zavoljo uboja tri leta. — V Celovcu so bili nadalje obsojeni: zavoljo požiga Katra Moser na šest let, Fr. Brandstetter na eno leto, Ana Moser na 3 mesece; zavoljo tatvine O. Aichelberger na 3 leta; zavoljo uboja Miha Pogučnik na tri leta; zavoljo ropá Tomaž Ogriz na 12 let. — Pogorel je Hafner v Blatogradu. — V zalogi Mohorjeve tiskarne je izišla „slovenska čitanka za 2. razred srednjih šol“, ki jo je sestavil profesor g. dr. Sket. Gradivo je izbrano prav primerno starosti takih učencev. — Pri Vrbi je snežni plug povozil in močno ranil neko beračico. — Trgovski pomočnik Fr. Jezernik iz Beljaka se je v Mariboru ustrelil. — Pri Koglerju v Gospi Sveti so nekaj kopali in našli osem človeških kostnjakov. Komisija je stvar pregledala. Misli se, da so kostnjaki iz že davnih časov. — Zborovanje Ciril-Metodove podružnice se je dné 30. dec. pri Ehleitnerju v Farski vesi vkljub slabemu vremenu prav dobro izvršilo. Dva govornika sta poslušalce tako navdušila, da je bilo vse dobre volje in se je prepevalo in govorilo, da je bilo veselje. — V Celovcu se bo ustanovil „Geflügelzuchtverein“, društvo, ki bo pospeševalo rejo perutnine. Osnovni zbor bo v torek 13. t. m. zvečer v hotelu „Kärntnerhof“. Kdor ima toliko prostora, da se zamore z rejo perutnine pečati, bo prav storil, da se tega zborovanja udeleži. — Umrl je 8. t. m. po dolgem trpljenju č. g. Josip Hueber, kanonik krške škofije v Celovcu. N. v m. p.!

Na Kranjskem. Kamniška železnica je zdaj dodelana in ima te postaje: Ljubljana, Črnuče, Trzin, Domžale, Jarše, Homec in Kamnik. — Zmrznil je neki Canjkar blizu Zaklanca na Notranjskem. — Mrtvega so našli mešetarja Tiheljna v Ljubljani. — V Gorjah je po nesreči Jože Zima samega sebe ustrelil. — Dva potepuha sta zaklala M. Ahačiča iz Tržiča. — Na Blokah je eden zmrznil. — Rimske grobe so našli v Otoku pri Podzemlju. — Sv. misijon so imeli na Bohinjski Beli.

— Ravno tam se je tudi ustanovila družba treznosti. — V Ljubljani je bil obsojen na 7 let petnajstletni požigalec Modic; na 6 let pa Fr. Jeglič, ker je denar ponarejal. — Na več krajih po Kranjskem se prikazuje egiptovska očesna belezen. — Umrli so župnik Humar v Primskovem pri Litiji. Med prostim ljudstvom so bili na daleč okoli znani kot magnetični zdravnik. — Zmrznil je kovač Benkovič iz Bičja pri Št. Jurju. Prej se je bil žganja napil. — Za kapjo je umrl inženir Tomek v Ljubljani. — Zgorel je Juvančičev kozolec v Mengšu. — Neki Hrvat je moral plačati 100 gold. globe, ker je dvema kupcema iz Cerkljan, ki sta vino kupovala, hotel nekaj škafov vode vmes priliti. — Bralno društvo so ustanovili na Polju pri Ljubljani. — V Cerkljah na Gorenjskem je zgorela Tomajnarjeva bajta in v njej stari oče.

Na Štajerskem. V Češpljevcu pri Ptujem so posekali staro bukev; v njej so našli pisker, v katerem je bilo 86.055 turških zlatov iz časov sultana Selima II. (?) — Pri Oplotnici so tekli za tatom in eden ga je tako zabodel, da mu je kri odtekla in je umrl. — V Soboti je star mož led razbijal pri velikem kolesu, ki mlin goni; pa zdrknil je pod vodo in zmrznil. — Tepla sta se dva fanta v Cirknem pri Slov. Bistrici in bila oba močno ranjena. — Slovensko šolo so dobili v Podčetrtku. — V Dupeljniku pri Vurberku se je ponesrečil delavec Pavlin. — Novo cerkev sv. Tomaža so posvetili pri Vojniku. — Zmrznil je kmečki sin Andrej Zorko blizo Celja.

Na Primorskem. Pogorelcem v Ravnah na Goriškem so dali svetli cesar 300 gld. — V Mirnu pri Gorici so postavili topničarsko vojašnico za 240.000 gld. — V Trstu so imeli nedavno hudo burjo.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico imela bode svoj **letni občni zbor** v nedeljo dne 18. januarja t. l. ob 3. uri popoldne v gostilni gospoda Hasslerja na Brnci s tem-le dnevnim redom: 1. Ogovor načelnikov. 2. Poročilo tajnikovo, blagajnikovo in knjižničarjevo. 3. Volitev dveh pregledovalcev računov. 4. Volitev novega načelnikstva. 5. Slučajnosti. 6. Domača zabava z raznimi govori, deklamovanjem in petjem. Vrli Šent-Lenartski pevci so obljubili svojo pomoč. Ob enem se bodo vsprejemali novi udje in pobirali letni doneski. — Da se tega zborovanja udeleži prav veliko rodoljubnih Slovencev in Slovenk, želi in vabi najuljudnejše **načelnikstvo.**

Vabilo.

Posojilnica v Slov. Plajbergu bo imela svoj **letni občni zbor** dne 25. januarja 1891 ob 3. uri popoldne v načelnikovi hiši. Spored: 1. Volitev odbora. 2. Računsko poročilo. 3. Posamezni nasveti. Prijazno vabi vse družnike **odbor.**

Vabilo.

Z novim letom je začel v Trstu izhajati nov slovensk šaljivi list „Brivec“, pod geslom: „v vednosti je moč, v smehu je zdravje“. Velja za celo leto 1 gld. 80 kr. Posamične številke 5 kr. Naročnino in pisma sprejema tiskarna Dolenc v Trstu.

Slovenskim rodoljubom iz dežele in sosednih slovenskih pokrajin, ki dohajajo po opravkih v Celovec, naznanjamo, da se Celovski Slovenci shajajo vsako sredo ob 1/2 8. uri zvečer v gostilnici hotela „zum Sandwirth“, kjer imajo odmenjeno svojo sobo, takozvani „Clubzimmer“ koj pri vhodu na desno. — Slovenski gosti so nam vsikdar dobro došli!

Loterijske srečke od 3. januarja.

Gradec	16	9	86	71	48
Dunaj	25	59	76	19	87

Tržno poročilo.

V Celovecu je biren:		Sladko seno . . .	2 gld. 40 kr
pšenica po . . .	5 gld. 30 kr.	kislo	2 " — "
rž	4 " 90 "	slama	1 " 40 "
ječmen	3 " 80 "	meterski cent (100 kil).	
oves	2 " 60 "	Frissen špeh kl. —	gld. 60 kr.
hejda	4 " 50 "	maslo	1 " — "
turšica	3 " 50 "	mast	— " 75 "
pšeno	6 " — "	Navadni voli	100—120 gld.
proso	— " — "	pitani voli . . .	120—190 "
grah	— " — "	junci	60—90 "
repica	1 " 10 "	krave	60—120 "
fižol, rudeči . . .	— " — "	junice	50—80 "
Deteljno seme —	do — gld.	prešički	5—15 "
100 kil.			

Današnja številka obsega dvanajst strani.

Oglasila.

Peter Markovič, slikar, se priporoča vsem duhovščini za izdelovanje vsake vrste oljnatih slik, posebno portretov po fotografijah, vsake vrste cerkvenih slik za oltarje, postne in banderne slike itd. Cena nizka, delo umetno. Naročbe naj se blagovolijo adresirati: Peter Markovič, slikar in pozlatar v Rožeku (Rosegg) na Koroškem.

Zahvala in prošnja.

Udano podpisani se srčno zahvaljuje visokochastiti duhovščini in velečast. gg. cerkvenim predstojnikom za dosedaj izkazano mu zaupanje in se priporoča še zanaprej za izdelovanje nove, ali v popraviljanje stare cerkvene oprave. Ker je podpisani, kakor omenja tudi Marijni koledar za l. 1891, do zdaj naredil že mnogo altarjev, tabernakeljnov in lec v gotiškem in drugih slogih v občno zadovoljnost ter prenovil mnogo cerkev, zato upa, da ga bo častita duhovščina še zanaprej podpirala z obilnimi naročili.

Tomaž Waldner,

umetni cerkveni mizar in pozlatar
v Rattendorfu (v Ziljski dolini).

**Deteljno seme, suhe črešplje
in maslo**

kupuje po najvišjih cenah

J. E. Smolnikar

v Celovcu, stolne ulice (Domgasse) številka 16.

Važno za učitelje in šolske prijatelje!

Ravnokar je zagledal beli dan ter se dobi pri podpisanem izdajatelju

Popotnikov koledar za slovenske učitelje 1891

s popolnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štirnem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1890/91.

Popotnikov koledar 1891 naroča se najbolje po poštni nakaznici ter stoji v platno vezan komad 1 gld. 20 kr.; v platno vezan z zlato obrezo 1 gld. 35 kr.; v usnje vezan z zlato obrezo in zaklepnico 1 gld. 50 kr.; po pošti 5 kr. več.

V mnogobrojna naročila se uljudno priporoča

M. J. Nerat,
izdajatelj in urednik „Popotnik“-ov
Maribor, Reiserstrasse 8.

Zahvala.

Podpisani sem zavaroval svoje poljske pridelke pri c. k. priv. vzajemni zavarovalnici v Graden, in ta mi je vso škodo hitro in točno izplačala. Zato si štejem v dolžnost, da to pošteno zavarovalnico vsem posestnikom priporočim.

V Mali vesi, dné 9. decembra 1890.

Bolfank Ripelj p. d. Drajnjk.

Resnico potrjuje občinski urad v Grebinju:
Gr. Kovač, župan. Tom. Kasperl, svetovalec.
Ferd. Pirker, odbornik.

Zahvala.

Podpisani sem bil zavarovan pri zavarovalnici „North British Mercantile“. Ko sta mi pogorela hiša in skedenj, mi je imenovana zavarovalnica izplačala škodo brž in točno. Zato si štejem v dolžnost, da to zavarovalnico najtopleje priporočim.

V Mali vesi, dné 9. decembra 1890.

Bolfank Ripelj p. d. Drajnjk.

Potrjuje občinski odbor v Grebinju:
Gr. Kovač, župan. Tom. Kasperl, svetovalec.
Peter Krebie, odbornik.

Zahvala.

Dné 18. novembra 1890 mi je pogorelo moje pohištvo v Krčanjah, in zavarovalnica „North British Mercantile“ mi je škodo točno izplačala, kar jej bodi rečeno v zahvalo in priporočilo.

Jakob Magnet p. d. Bohenic.

Potrjuje: Tom. Kasperl, obč. odbornik.

Strd, brinjevec, slivovec.

Najboljši méd (strd), garantiran pitanec, priporočam slavnemu občinstvu in čebelarjem, v škatljah po 5 kil, kila za 60 kr., celi zaboj toraj 3 gld. proti poštnemu povzetju. Tudi prodajam pravi, natorni brinjevec, liter po 1 gld. 20 kr., ter izvrstni, domači slivovec, liter po 80 kr. in više.

Egid Jeglič,

trgovec in čebelar na Selu, pošta Lesce (Lees, Krain).

Naznanilo.

Udano podpisani dovoljujem si mojim čestitim kupovalcem iz mesta in dežele uljudno naznaniti, da sem dné 3. januarja t. l. na novo odprl

podružnico svoje kupčije s tržaškim blagom

na starem trgu št. 19, to je četrta hiša od hranilnice proti staremu trgu, v kateri bodem prodajal **sladkor, surovo in žgano kavo, moko** (poznano najboljše vrste), **špirit, rženo žganje**, fini ameriški **petrolej** in razno drugo tržaško blago najboljše vrste. Vsakdo se lahko prepriča, da dobi pri meni vsikdar izvrstno ter sveže (frišno) blago in najboljši kup. Ob enem priporočam prav gorko tudi mojo glavno prodajalnico v Burggasse št. 12. in zagotavljam dobro postrežbo.

S spoštovanjem

FERD. MUSSI,

Stari trg št. 19. Burggasse št. 12.
(„pri zlatem vencu“). („pri sladkornem klobuku“).

Kupčijsko naznanilo.

Moka, južno sadje, sladkor, kava, vino, žgane pijače, rum, špirit

priporoča in prodaja dober kup

David Pichler,

šolske ulice pri „zlatem sidru“.

Prave voščene sveče

priporoča po nizkej ceni

Gregor Kovač,

svečar v Grebinju.

Služba mežnarja in organista

se odda od 1. maja zanaprej. Služba je dobra; posebno primerna bi bila za rokodelca. Več pove cerkveno predstojništvo v Timenici, pošta Pischeldorf (Koroška). Oglasila naj se pošljejo saj do 31. marca 1891.

Prodaja sadnega drevja.

Več tisoč krasnih, lepo vzgojenih, visokodebelnatih jabolk in hrušek, z najfinejšimi gospodarskimi in namiznimi sortami požlahtnjenih, in sicer:

visokodebelnata jablana . . . . . 25 kr.
visokodebelnata hruška . . . . . 30 kr.

oddati je to spomlad pri sadjerejskem opravištvu graščine Faal, pri Mariboru ob Dravi. Ceniki na zahtevanje brezplačno! Pri večjih naročbah primerno ceneje!